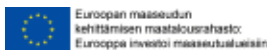

YHTEISTYÖ ON AVAIN ONNISTUMISEEN

Perinnebiotooppien hoito on monien toimijoiden yhteistyötä. Umpeenkasvaneen niityn hoito alkaa kunnostusraivauksella. Niityn vallanneiden puiden poisto työllistää maaseudun yrittäjiä. Myös vapaaehtoistalkoot ovat korvaamaton apu. Niitä järjestävät mm. WWF ja Suomen luonnonsuojeluliitto.

Hoito jatkuu laiduntamalla tai niittämällä. Laiduneläinten omistajat tekevät tärkeää työtä luonnon monimuotoisuuden ja maiseman hyväksi. Luonnon-suojelualueilla laiduntaa kesätöissä jo 20 000 lehmää, lammasta ja hevosta. Perinnebiotooppien niittäminen on nykyisin niin harvinaista, että jokainen niittokohde on tärkeä.

Viljelijät, yhdistykset ja myös yksityiset henkilöt voivat saada rahoitusta kohteiden hoitoon ja kunnostamiseen. Alueellisilla elinkeino- ja ympäristöviranomaisilla (ELY-keskus) on tärkeä rooli rahoituksen myöntämisessä sekä ohjauksessa ja valvonnassa. Erilaiset kansalliset ja EU:n rahoittamat hankkeet ovat välttämättömiä etenkin hoidon alkuvaiheessa. Ohjeita ja suunnittelu-apua saa maatalouden neuvontajärjestöiltä, kuten ProAgrialta ja Maa- ja kotitalousnaisilta.

Kuva: Katja Raatikainen

LISÄÄ TIETOA

PERINNEBIOTOOPIT SUOJELUALUEILLA:
www.metsa.fi/perinneymparistojen-hoito

VAPAAEHTOISTOIMINTA & LAMMAS
PAIMENET SUOJELUALUEILLA:
www.luontoon.fi/vapaaehtoistoiminta

SOPIMUSLAIDUNNUS & LAIDUNPANKKI:
www.laidunpankki.fi

MAATALOUDEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄT:
www.mavi.fi

LAJIT JA LUONTOTYYPIT:
www.ymparisto.fi/luonto

LUONNON AARREAITAT

PERINNEBIOTOOPIT
LUONNONSUOJELUALUEILLA

Julkaisija: Metsähallitus Luontopalvelut 2018
Suunnittelu ja taitto: KMG Turku
Paino: Markprint Oy

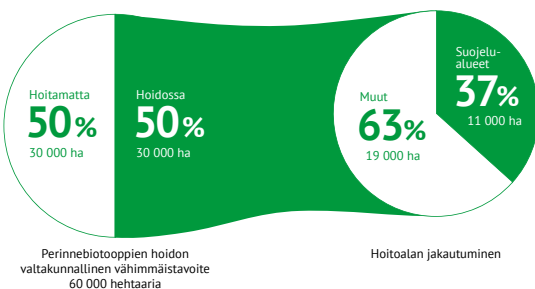

LUONNON MONI- MUOTOISUUDEN PARATIISEJA

Upeat niityt, hakamaat ja metsälaitumet eli perinnebiotoopit ovat monimuotoisinta, mutta samalla uhanalaisinta luontoamme. Lajisto on ikivanhaa perua jo jääkauden jälkeisiltä ajoilta. Niittyjen pinta-ala romahti 1900-luvun aikana alle prosenttiin aiemmasta. Siitä on seurannut lajiston nopea köyhtyminen. Nykyisin neljännes uhanalaisesta lajistostamme elää ensisijaisesti perinnebiotoopeilla. Kesäisellä kukkaniityllä liitelevät värikkäät perhoset, touhukkaat kimalaiset tai rantaniittyjen kahlaajalinnut ovat osa ainutlaatuista arvokasta luontoamme, joka säilykseen tarvitsee apuamme.

NIITYALAN LISÄÄMINEN ON LAJIEN SÄILYMISEN EDELLYTYS

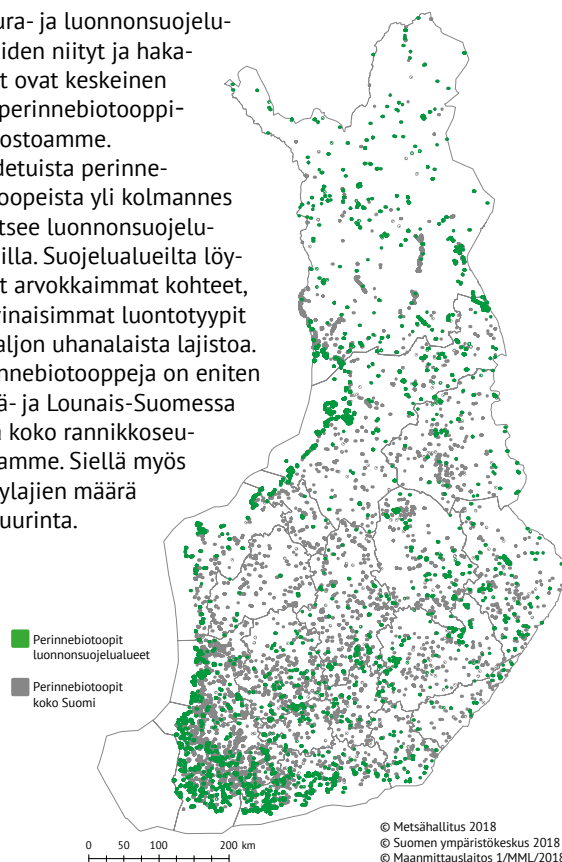
Perinnebiotoopit eivät säily ilman hoitoa. Valtakunnallista perinnebiotooppien hoitotavoitetta ei olla vielä saavutettu. Arvokkaimmistakin niityistä ovat monet vielä vailla hoitoa. Siksi tarvitaan nopeita toimia lajiston taantumisen pysäyttämiseksi. Pinta-alan lisäksi hoidon hyvä laatu on erityisen tärkeää. Kun lehmät ja lampaat saapuvat niityille keväisin riittävän aikaisin ennen ruohon kulottumista, syötävää riittää koko kesäksi ja laidun säilyy matalakasvuisena. Monet niitylajeista, esimerkiksi tutut kissankellot ja ahomansikat tarvitsevat valoa ja tilaa pärjätäkseen kilpailussa muiden kookkaampien lajien kanssa.

Kuva: Malja Mussaari

YLI KOLMANNES SIJAITSEE LUONNONSUOJELUALUEILLA

Natura- ja luonnonsuojelualueiden niityt ja hakamaat ovat keskeinen osa perinnebiotooppiverkostoamme. Hoidetuista perinnebiotoopeista yli kolmannes sijaitsee luonnonsuojelualueilla. Suojelualueilta löytyvät arvokkaimmat kohteet, harvinaisimmat luontotyypit ja paljon uhanalaista lajistoa. Perinnebiotooppeja on eniten Etelä- ja Lounais-Suomessa sekä koko rannikkoseudullamme. Siellä myös niitylajien määrä on suurinta.

METSÄHALLITUS ON SUURIN PERINNEBIOTOoppiEN HOIDON JÄRJESTÄJÄ

Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa koko Suomen luonnonsuojelualueverkoston hoidosta ja käytöstä valtion mailla. Yksityisillä suojelualueilla Metsähallitus toimii yhteistyössä alueiden omistajien ja ELY-keskusten kanssa. Metsähallitus suunnittelee, toteuttaa ja ohjaa hoitotoimia myös suojelualueiden niityillä ja laitumilla. Yhteistyössä karjankasvattajien, maanomistajien, maaseutuyrittäjien, neuvonnan, vapaaehtoisten ja viranomaisten kanssa saadaan maaseutumaisema ja niityt uuteen kukoistukseen!

Kuva: Katja Raatikainen

LUONNON MONI- MUOTOISUUS ELPYY

Niityt, hakamaat ja metsälaitumet ovat ainutlaatuisia ympäristöjä, joilla jokaisella elää omanlaisensa lajisto. Hoito turvaa monimuotoisuutta säilyttämällä lajistolle tärkeitä elinympäristöjä. Luonnonkirjo ylläpitää myös ihmisten vastustuskykyä monia sairauksia vastaan.

PAIKALLIS- TALOUDET HYÖTYVÄT

Karjanomistajat hyötyvät kesälaitumista, kun peltoa vapautuu muuhun käyttöön. Luontoystävällinen tuotantotapa antaa potkua markkinointiin, kun kuluttajille voidaan tarjota ekologisesti kestäviä tuotteita. Perinnebiotoopit tarjoavat työtä myös muille maaseudun luonnonhoito- ja matkailuyrittäjille.

NIITYT JA HAKAMAAT –LUONNON AARREAITAT

VIRKISTYS- MAHDOLLISUUDET LISÄÄNTYVÄT

Suojelualueilla monien kohteiden lähistöllä kulkee retkeilyreittejä, joilla pääsee tutustumaan myös laiduneläimiin. Rantaniityt ovat suosittuja lintujen tarkailupaikkoja. Oma luontosuhdetta voi vahvistaa osallistumalla hoitotyöhön, esimerkiksi talkoisiin.

RUOKAA NIITYLTÄ PÖYTÄÄN

Lihan tuotanto lähiniityillä ja muilla luonnonlaitumilla on muokattuihin peltoihin perustuvaa tuotantotapaa tai tuontilihaa huomattavasti ympäristöystävällisempää. Taajamien läheisyydessä asukkaat voivat seurata laiduneläinten elämää ja saada tuntumaa ruoan alkuperästä.

MAISEMA JA KULTTUURI- PERINTÖ SÄILYVÄT

Perinteinen maatalousmaisema on tärkeä osa suomalaista kulttuurihistoriaa. Laiduntavat eläimet hoitavat maisemaa. Myös muinaisjäänne löytyvät hoidon alettua kuloheinän alta. Hoidetut maisemat tuovat vetovoimaa maaseutumatkailuun.

RAVINTEET JA VESI KIERTÄVÄT, HIILTÄ SITOUTUU

Ympäri vuotisesti kasvipeitteiset perinnebiotoopit sitovat vettä ja hiiltä. Laidunnuksen ja niiton myötä niityiltä poistuu ravinteita enemmän kuin niille tulee. Tämä vähentää valumia ja vesistöjen rehevöitymistä. Raivauksessa syntyvää puumateriaalia voidaan hyödyntää energiaksi, rakentamiseen tai puutuotteiden valmistukseen, niitettyä biomassaa maanparannukseen.

GEENIPERINTÖÄ TURVATAAN

Perinnebiotoopeilla elää viljelykasviemme viljelejä sukulaisia. Niiden genejä voidaan tulevaisuudessa tarvita parantamaan viljelykasvien ominaisuuksia ilmaston muuttuessa. Maataisrotuiset eläimet ovat erinomaisia luonnonhoitajia ja niille perinnebiotoopit tarjoavat hyviä laitumia.

HYÖDYLLISTEN HYÖNTEISTEN KOTI

Perinnebiotoopit tarjoavat runsaasti erilaisia ruokailu- ja lisääntymisympäristöjä hyönteisille. Niityltä pölyttäjät ja petohyönteiset liikkuvat läheisille pelloille, parantavat satoa ja vähentävät viljelykasvien tuholaisia.

